

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 19. februar 2010.
Original: engleski

PRED PREDSJEDNIKOM MEĐUNARODNOG SUDA

Rješava: sudija Patrick Robinson, predsjednik
Sekretar: g. John Hocking
Odluka od: 19. februara 2010.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU ZA PREISPITIVANJE DOLUKE OLAD-a O NAKNADAMA
TOKOM PRETRESNE FAZE**

Optuženi

g. Radovan Karadžić

JA, PATRICK ROBINSON, predsjednik Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud), donosim sljedeću odluku u vezi sa “Zahtjevom za preispitivanje odluke OLAD-a o naknadama tokom pretresne faze”, koji mi je Radovan Karadžić (dalje u tekstu: Karadžić) podnio 14. januara 2010. godine.¹

I. KONTEKST

1. Dana 5. novembra 2009. godine, Pretresno vijeće je donijelo “Odluku o imenovanju branioca i Nalog o daljnjem toku pretresnog postupka” (dalje u tekstu: Odluka o prekidu suđenja), u kojoj je uputilo sekretara da imenuje branioca koji će se pripremati da, po potrebi, zastupa Karadžića kad se nastavi suđenje i odgodilo pretresni postupak do 1. marta 2010. godine. Pretresno veće je dalje zaključilo sljedeće:

Bez obzira na imenovanje branioca u ovu konkretnu svrhu, [Karadžić] će nastaviti da se sam zastupa, uključujući bavljenje svakodnevnim pitanjima koja iskrсну, kao što je podnošenje zahtjeva i odgovora na zahtjeve koje podnese tužilac, i daljnje svoje pripremanje za suđenje.²

2. Nakon što je donesena Odluka o prekidu suđenja, Služba za pravnu pomoć i pitanja pritvora (dalje u tekstu: Sekretarijat) 26. novembra 2009. godine je obavijestila Karadžića da će za vrijeme dok traje prekid njegovog suđenja, njegovom timu odbrane biti isplaćena naknada za najviše 250 sati vansudskog rada mjesečno, kao i za ukupan broj sati zasjedanja za jednog člana tima odbrane, ukoliko mu Pretresno vijeće odobri da prisustvuje pretresima. Sekretarijat je dalje obavijestio Karadžića da Sistem za utvrđivanje naknada za rad osoba koje saraduju sa optuženim slabog imovnog stanja koji se sam zastupa³ predviđa da se tokom pretresnog perioda cijelom timu odbrane mjesečno isplaćuje naknada za najviše 150 sati vansudskog rada, kao i za sate zasjedanja suda za najviše dva člana tima odbrane, ako im je Pretresno vijeće odobrilo da prisustvuju pretresima.⁴

¹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po žalbi na odluku OLAD-a u vezi s dodatnim sredstvima za pretpretresni postupak, 17. decembar 2009. godine.

² *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka o imenovanju branioca i Nalog o daljnjem toku pretresnog postupka, 5. novembar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka o prekidu suđenja), par. 25-26 i 28.

³ 24. jul 2009. godine (Rev. 1) (dalje u tekstu: Sistem za utvrđivanje naknada).

⁴ V. Dopis Sekretarijata upućen Karadžiću 26. novembra 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka od 26. novembra 2009. godine, Zahtjev, Dodatak A).

3. U Dopisu upućenom Sekretarijatu 30. novembra 2009. godine, Karadžić je tvrdio da mu finansijska sredstva koja su dodijeljena za vrijeme dok traje prekid suđenja omogućavaju da zadrži samo dva od osam članova svog tima odbrane i, uz to, da će, ukoliko njegovom timu odbrane za pretresnu fazu bude dodijeljeno samo 150 sati za rad van sudnice mjesečno, tokom pretresne faze moći da zadrži samo jednog člana tima odbrane. On je tvrdio da mu ta sredstva neće omogućiti da efikasno ostvari svoje pravo na samozastupanje. Shodno tome, on je zatražio od Sekretarijata da njegovom timu odbrane dodijeli 1.200 sati mjesečno i tokom prekida suđenja i tokom pretresne faze, kako bi tokom tog perioda moglo da mu pomaže svih osam članova tima. On je dalje zatražio da se njegovom pravnom savjetniku g. Peteru Robinsonu tokom pretresne faze isplaćuje naknada od 72 eura po satu, budući da mu je Pretresno vijeće odobrilo da prisustvuje pretresima i iznosi pravnu argumentaciju.⁵

4. Dana 14. decembra 2009. godine, Sekretarijat je odbio Zahtjev od 30. novembra 2009. godine. Kad je riječ o dodjeli sredstava tokom prekida suđenja, Sekretarijat je zaključio da Karadžić nije obrazložio zašto mu je potrebna pomoć tima odbrane od osam članova s punim radnim vremenom. Što se tiče dodjele sredstava za pretresnu fazu, Sekretarijat je iznio argument da nije u mogućnosti da Karadžićevom timu odbrane dodjeli 1.200 sati mjesečno, imajući u vidu da paragraf 3.3(b) Sistema za utvrđivanje naknada predviđa da se optuženima slabog imovnog stanja koji se sami zastupaju dodjeli 150 sati mjesečno za vansudski rad za cijeli tim odbrane, kao i ukupan broj sati zasjedanja suda za najviše dva člana tima odbrane, ako im je Pretresno vijeće odobrilo da prisustvuju pretresima. Sekretarijat je takođe iznio tvrdnju da je ocjenjeno da je tako određena naknada dovoljna za zadatke koje Karadžićev tim treba da obavlja tokom suđenja. Sekretarijat je dalje tvrdio da nije u mogućnosti da plaća g. Robinsona po višoj tarifi od one koja je predviđena u Sistemu za utvrđivanje naknada i da je Žalbeno vijeće u odluci od 7. maja 2009. godine⁶ zaključilo da su te tarife razumne i dovoljne.⁷

⁵ V. Karadžićev dopis upućen Sekretarijatu 30. novembra 2009. godine (dalje u tekstu: Zahtjev od 30. novembra 2009. godine), Zahtjev, Dodatak B.

⁶ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku Pretresnog vijeća u vezi s odgovarajućim uslovima, 7. maj 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka od 7. maja 2009. godine).

⁷ V. Dopis Sekretarijata upućen Karadžiću od 14. decembra 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka od 14. decembra 2009. godine), Zahtjev, Dodatak C.

5. Dana 17. decembra 2009. godine, donio sam “Odluku po žalbi na odluku OLAD-a u vezi s dodatnim sredstvima za pretpretresni postupak” u kojoj sam naložio sekretaru da Karadžiću dodijeli naknadu za 7.500 sati za cijelu pretpretresnu fazu postupka.⁸

6. Dana 29. decembra 2009. godine Karadžić je zatražio od Sekretarijata da preispita Odluku od 14. decembra 2009. godine, pri čemu se u prilog Zahtjevu od 30. novembra 2009. godine pozvao, između ostalog, na sljedeće faktore: (i) to što je tužilaštvo od 26. oktobra 2009. godine objelodanilo dodatna 4.822 dokumenta, na ukupno oko 290.113 stranica, kao i video-materijal, uključujući prvenstveno ranija svjedočenja ili izjave svjedoka tužilaštva, nove dokazne predmete i materijal koji je neophodan za pripremu njegove odbrane; (ii) potrebu da dalje analizira i organizuje već primljeni objelodanjeni materijal vezan za više od 400 svjedoka tužilaštva; (iii) potrebu da obavi razgovor s tim svjedocima; (iv) potrebu da na terenu izvrši istragu kako bi pronašao oslobađajući materijal; (v) potrebu da obavi razgovor sa svjedocima na osnovu pravila 92bis, kojih bi ukupno moglo biti 200, i da ospori presuđene činjenice koje će biti formalno primljene na znanje, kojih bi ukupno moglo biti više od 2.000; i (vi) potrebu da pregleda materijal na osnovu pravila 54bis, da sastavi zahtjeve koji se na njega nadovezuju i obavi razgovore s osobama koje se pominju u tom materijalu.⁹

7. Dana 13. januara 2010. godine, Sekretarijat je odbio Zahtjev od 29. decembra 2009. godine. Što se tiče perioda dok traje prekid suđenja, Sekretarijat je, između ostalog, objasnio da “budući da je [Karadžićev] predmet spreman za suđenje i da su svi tipično pretpretresni zadaci trebali biti obavljani prije početka suđenja, svi dalji podnesci, odgovori, objelodanjivanje ili pripreme tokom prekida suđenja predstavljaju rad koji se razumno mogao predvidjeti i koji se obično obavlja u nekom predmetu, i uključuje preciziranje teze tokom postupka”. Sekretarijat je naveo da je Karadžiću a ovaj period dodijelio 250 sati mjesečno rukovodeći se zaključkom Žalbenog vijeća i Odluke po žalbi u predmetu *Krajišnik*,¹⁰ da se “predviđena uloga osoblja za podršku sastoji od pravnih konsultacija i koordiniranja, te da stoga iziskuje ograničena sredstva”. Sekretarijat je dalje naveo da većina zadataka navedenih u Zahtjevu od 29. decembra 2009.

⁸ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluku po žalbi na odluku OLAD-a u vezi s dodatnim sredstvima za pretpretresni postupak, 17. decembar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka u vezi s pretpretresnim postupkom), par. 30.

⁹ V. Karadžićev dopis upućen Sekretarijatu od 29. decembra 2009. godine (dalje u tekstu: Zahtjev od 29. decembra 2009. godine), Zahtjev, Dodatak D.

¹⁰ *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-A, Odluka po Krajišnikovom zahtjevu i po Zahtjevu tužilaštva, 11. septembar 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Krajišnik*).

godine predstavlja pretpretresne zadatke i da su oni obuhvaćeni u 7.500 sati koji su u skladu s Odlukom u vezi s pretpretresnim postupkom dodijeljeni Karadžiću za rad osoblja za podršku tokom pretpretresni faze. Sekretarijat je iznio argument da nijedan od razloga iznesenih u prilog Zahtjevu od 29. decembra 2009. godine ne predstavlja tako vanrednu okolnost da bi opravdao dodjelu dodatnih sredstava. Sekretarijat je dalje napomenuo da je tokom pretpretresne faze broj Karadžićevih plaćenih pomoćnika vanredno povećan u skladu s paragrafom 3.5 Sistema za utvrđivanje naknada, kako bi “tokom ostatka pretpretresne faze postupka mogao da se pozabavi prilično velikom količinom objelodanjenog materijala i svjedoka i da [svoj] predmet efikasno pripremi za suđenje”. Sekretarijat je tvrdio da “Sistem za utvrđivanje naknada ne sadrži odredbu u vezi s ‘dodatnim’ pomoćnicima tokom pretresne faze i da se Sekretarijat nije uvjerio da bi bilo opravdano tokom suđenja plaćati naknadu za osam pomoćnika s punim radnim vremenom”. Naposljetku, Sekretarijat je tvrdio da je pitanje tarife za naknadu g. Robinsona riješilo Žalbeno vijeće u Odluci od 7. maja 2009. godine, u kojoj je zaključilo da su tarife propisane u Sistemu za utvrđivanje naknada “razumne i dovoljne”.¹¹

8. Karadžić je poslije toga podnio Zahtjev. Dana 28. januara 2010. godine, sekretar je podnio podnesak na osnovu pravila 33(B) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik),¹² a Karadžić je podnio repliku 1. februara 2010. godine.¹³

II. STANDARD PREISPITIVANJA

9. Za preispitivanje administrativnih odluka sekretara ustanovljen je sljedeći standard preispitivanja:

Sudsko preispitivanje takve administrativne odluke ne predstavlja ponovno saslušanje. Ne radi se ni o žalbenom postupku, niti je taj postupak na bilo koji način sličan preispitivanju vlastite presude kakvo bi sudsko vijeće moglo provesti u skladu s pravilom 119 Pravilnika o postupku i dokazima. Sudsko preispitivanje administrativne odluke sekretara koja se tiče pravne pomoći inicijalno se bavi pravilnošću postupka kojim je sekretar došao do neke odluke i načinom na koji je do nje došao.¹⁴

¹¹ V. Dopis Sekretarijata upućen Karadžiću 13. januara 2010. godine (dalje u tekstu: Oспорavana odluka), Zahtjev, Dodatak E.

¹² *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Podnesak sekretara na osnovu pravila 33(B) u vezi sa zahtjevom Radovana Karadžića za preispitivanje odluke OLAD-a o naknadama tokom pretresne faze, 28. januar 2010. godine (dalje u tekstu: Podnesak sekretara).

¹³ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Replika: Zahtjev za preispitivanje odluke OLAD-a o naknadama tokom pretresne faze, 1. februar 2010. godine (dalje u tekstu: Replika).

¹⁴ *Tužilac protiv Miroslava Kvočke i drugih*, predmet br. IT-98-30/I-A, Odluka po preispitivanju odluke sekretara o prestanku pružanja pravne pomoći Zoranu Žigiću, 7. februar 2003. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Žigić*),

Shodno tome, neka administrativna odluka može biti poništena ukoliko sekretar:

- (a) nije poštovao pravne uslove iz Uputstva, ili
- (b) ako se nije pridržavao osnovnih pravila prirodne pravde ili ako u procesnom smislu nije postupao korektno prema osobi na koju utiče dotična odluka, ili
- (c) ako je uzeo u obzir materijal koji nije relevantan a propustio uzeti u obzir materijal koji je relevantan, ili
- (d) ako je došao do zaključka do kakvog ne bi došla ni jedna razumna osoba koja ispravno razmatra to pitanje (test "nerazumnosti").¹⁵

10. Osim ako je utvrđeno da se radi o nerazumnosti, "ne smije se ulaziti u prostor koji pripada autoru takve administrativne odluke u kojem on ocjenjuje činjenice ili meritum dotičnog slučaja".¹⁶ Strana koja osporava administrativnu odluku snosi teret dokazivanja da je: (a) došlo do greške gore opisanog karaktera, i (b) da takva greška znatno utiče na odluku sekretara na njegovu štetu. Administrativna odluka može se poništiti samo ako su pokazana oba ta elementa.¹⁷ Uz to, u slučajevima vezanim za pravnu pomoć, "[i]mplicitno ograničenje da samo sekretar utvrđuje u kojoj mjeri optuženi može djelimično podmiriti troškove branioca iz vlastitih sredstava, jasno ukazuje na to da je moć vijeća da sekretarovu odluku zamijeni svojom ograničena".¹⁸

III. MJERODAVNO PRAVO

11. Paragraf 3.1 Sistema za utvrđivanje naknada predviđa sljedeće:

Naknade odobrava sekretar Suda, i to najviše za četiri osobe koje obavljaju sljedeće poslove:

- a) pravni saradnik,
- b) koordinator predmeta
- c) istražitelj, i
- d) saradnik za jezičke poslove.

par. 13; Odluka od 7. maja 2009. godine, par. 10; *Tužilac protiv Veselina Šljivančanina*, predmet br. IT-95-13/1-PT, Odluka o imenovanju branioca, 20. avgust 2003. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Šljivančanin*), par. 22.

¹⁵ Odluka u predmetu *Žigić*, par. 13. V. takode Odluka od 7. maja 2009. godine, par. 10; Odluka po žalbi u predmetu *Krajišnik*, par. 30; Odluka u predmetu *Šljivančanin*, par. 22.

¹⁶ Odluka u predmetu *Žigić*, par. 13; Odluka od 7. maja 2009. godine, par. 10; Odluka po žalbi u predmetu *Krajišnik*, par. 30.

¹⁷ Odluka u predmetu *Žigić*, par. 14; Odluka od 7. maja 2009. godine, par. 10.

¹⁸ Odluka u predmetu *Žigić*, par. 14.

Relevantni dio paragrafa 3.3 Sistema za utvrđivanje naknada predviđa sljedeće:

Sistem za utvrđivanje naknada zasniva se na maksimalnom broju radnih sati koji se može dodijeliti za rad tima odbrane optuženog u zavisnosti od faze postupka. Primjenjuju se sljedeći maksimumi:

- a) Pretresni postupak: Najviše 150 sati mjesečno za vansudsku pripremu za cijeli tim odbrane tokom pretresnog postupka, uz dodatak ukupnog broja sati zasjedanja suda za najviše dva člana tima odbrane, ako je sudsko vijeće optuženom odobrilo da te osobe prisustvuju raspravama.

U paragrafu 3.4 se navodi sljedeće:

Naknada za osobe imenovane da pomažu optuženom koji se sam zastupa isplaćuje se na osnovu ostvarenih radnih sati, u istom iznosu kao za saradnike iz Aneksa I Uputstva, budući da su njihova uloga i funkcije uporedivi sa onima koje ima pomoćno osoblje koje pomaže braniocu.

IV. ARGUMENTACIJA

A. Zahtjev

12. Karadžić tvrdi da je Oспорavana odluka nerazumna i da isključuje mogućnost da mu se pravično sudi.¹⁹ On, shodno tome, traži od predsjednika Suda da naloži Sekretarijatu da njegovom timu odbrane isplaćuje naknade za 1.200 sati mjesečno tokom pretresne faze i tokom prekida suđenja, kao i da g. Robinsona tokom cijele pretresne faze plaća po tarifi od 72 eura na sat.²⁰

1. Naknade tokom pretresne faze i tokom prekida suđenja

13. Konkretno, Karadžić tvrdi da ga, imajući u vidu složenost ovog predmeta i potrebe vezane za suđenje na Međunarodnom sudu, odluka Sekretarijata da njegovu odbranu plaća za najviše 150 sati mjesečno tokom pretresne faze i 250 sati mjesečno tokom prekida suđenja lišava resursa koji su neophodni da bi on ostvario svoje pravo na samozastupanje na Međunarodnom sudu.²¹ On objašnjava da se u odluci Sekretarijata od njega traži da otpusti sedam od osam članova

¹⁹ Zahtjev, par. 4, 20, 38, 43-44, 46.

²⁰ *Id.*, par. 39 i 45. V. takođe Replika, par. 23 i 27.

²¹ *Id.*, par. 2, 7, 14-15, 19-20, 23, 26, 33-35 i 38.

pomoćnog osoblja, zbog čega će imati samo jednog pravnog saradnika i neće imati ni referenta za predmet ni istražitelja koji bi mu pomagali tokom suđenja.²² On tvrdi da odluka:

[...] ne uzima u obzir vanredne okolnosti ovog predmeta, uključujući vrijeme objelodanjivanja (od početka suđenja objelodanjeno je još 290.113 stranica dokumenata), obimne pretresne podneske za masovno prihvatanje stotina dokaznih predmeta, veliki broj svjedoka koji će tokom suđenja biti pozvani na osnovu pravila 92ter zajedno s obimnim materijalom, veliki broj svjedoka čiji su izjave i iskazi predočeni na osnovu pravila 92bis, kao ni dosad nezapamćen broj presuđenih činjenica koje su formalno primljene na znanje koje treba pobiti.²³

14. Karadžić ukazuje na tvrdnju Sekretarijata da je taj rad trebao biti obavljen tokom pretpretresne faze i tvrdi da njegov tim odbrane nije mogao da pročita 290.113 stranica tokom pretpretresnog perioda,²⁴ pošto je taj materijal dobijen tek poslije početka suđenja, te da stoga njegov tim nije mogao u pretpretresnoj fazi odgovoriti na podneske koji su podneseni tek kad je suđenje već počelo.²⁵

15. Karadžić napominje da se, prema Smjernicama Sekretarijata za pravnu pomoć u pretresnoj fazi,²⁶ u jednostavnim predmetima isplaćuje naknada za jednog člana pomoćnog osoblja, dok se u složenim predmetima "3. stepena" isplaćuje naknada za pet članova pomoćnog osoblja. Karadžić tvrdi da Smjernice Sekretarijata za pravnu pomoć u pretpretresnoj fazi²⁷ predviđaju istu naknadu, što odražava činjenicu da pretresna faza podrazumijeva istu količinu rada kao i pretpretresna i omogućava osoblju da znanje stečeno tokom pretpretresne faze upotrebi tokom suđenja u korist optuženog. Karadžić tvrdi da je u Oспорavanoj odluci prekršeno to načelo jer mu je za period prekida i pretresnu fazu odobreno znatno manje sredstava nego za pretpretresnu fazu.²⁸

16. Prema Karadžićevoj tvrdnji, ako se nekom optuženom koji se sam zastupa uskrati pomoć jednaka onoj koja se smatra neophodnom za optužene koji imaju pravnog zastupnika, to

²² *Id.*, par. 19 i 23.

²³ *Id.*, par. 24. V. takođe Zahtjev, par. 19, gdje Karadžić tvrdi da je "[ovaj] predmet među najsloženijima i najobimnijima koji su ikada vođeni na Međunarodnom sudu".

²⁴ Karadžić procjenjuje da će za pregled ovog materijala trebati 5.000 sati ukoliko se obradi 60 stranica na sat. V. Zahtjev od 29. decembra 2009. godine, str. 2, Zahtjev, Dodatak D.

²⁵ Zahtjev, par. 25.

²⁶ Branioci – Smjernice za pravnu pomoć u pretresnoj fazi postupka, 1. maj 2006. godine (dalje u tekstu: Smjernice o pravnoj pomoći u pretresnoj fazi).

²⁷ Branioci – Smjernice za pravnu pomoć u pretpretresnoj fazi postupka, 1. maj 2006. godine (dalje u tekstu: Smjernice o pravnoj pomoći u pretpretresnoj fazi).

²⁸ Zahtjev, par. 21-23.

predstavlja kršenje člana 21(4)(d) Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut), koji optuženom daje “pravo da ima odgovarajuće vrijeme i uslove za pripremu odbrane”.²⁹ On priznaje da član 21 ne daje optuženima koji se sami zastupaju sve pogodnosti koje uživaju optuženi koji imaju pravnog zastupnika i napominje da se time što se opredijelio za samozastupanje lišio oko 25,738 eura pravne pomoći mjesečno, koliko se tokom suđenja dodjeljuje optuženima koji imaju pravnog zastupnika. Međutim, on tvrdi da je jedina razlika između optuženog koji se sam zastupa i onog koji ima pravnog zastupnika u tome što optuženi koji se sam zastupa preuzima ulogu branioca.³⁰ Shodno tome, tvrdi on, “ako se smatra da je za adekvatnu pomoć optuženom koji ima pravnog zastupnika u složenom predmetu potrebno pet članova pomoćnog osoblja koji rade 150 sati mjesečno, ista sredstva moraju biti neophodna i optuženom koji se sam zastupa”.³¹

17. Karadžić tvrdi da je njegov zahtjev u skladu sa zaključkom Žalbenog vijeća u predmetu *Tužilac protiv Krajišnika* da “pojam ‘uslova’ iz člana 21(4)(b) uobičajeno ne podrazumijeva pravnu pomoć”. S tim u vezi, on objašnjava da se sedam od osam članova tima njegove odbrane bavi zadacima vezanim za činjenice, dok mu osmi član pruža “pravne konsultacije s tim u vezi”, što je prihvaćeno u Odluci po žalbi u predmetu *Krajišnik*.³² On zaključuje da u Odluci po žalbi u predmetu *Krajišnik* jeste odlučeno da se od optuženog koji se sam zastupa očekuje da obavlja zadatke koje obično obavlja branilac, ali da ono “nije zaključilo da optuženi koji se sam zastupa takođe mora da obavlja zadatke istražitelja, referenta za predmet i pravnog pomoćnika”.³³

2. Tarifa za naknadu g. Robinsona

18. Karadžić tvrdi da su nerazumni stav Sekretarijata da sve osobe koje pomažu optuženima koji se sami zastupaju treba plaćati po tarifi za pomoćno osoblje i odbijanje da plaća g. Robinsona po tarifi od 72 eura na sat tokom pretresne faze, te da se oni kose sa zaključkom iz Odluke po žalbi u predmetu *Krajišnik* da “oni koji pomažu optuženima koji se sami zastupaju trebaju biti adekvatno plaćeni”.³⁴ Karadžić napominje da je g. Robinsonu odobreno pravo da tokom suđenja prisustvuje pretresima i iznosi pravnu argumentaciju, te smatra da ovaj novi

²⁹ *Id.*, par. 26-29.

³⁰ *Id.*, par. 33-34.

³¹ *Id.*, par. 29.

³² *Id.*, par. 31-32.

³³ *Id.*, par. 35.

³⁴ *Id.*, par. 40-43.

zadatak ne predstavlja uobičajeni rad pomoćnika za pravna pitanja, predviđen Odlukom od 7. maja 2009. godine, već vrstu rada kojim se obično bavi kobranilac.³⁵ Karadžić zaključuje da g. Robinson neće moći da učestvuje u suđenju ako bude plaćan po tarifi od 25 eura na sat, što će “njegova sredstva uiniti još oskudnijim, a suđenje još nepravičnijim”.³⁶

B. Podnesak sekretara

19. Sekretar prije svega konstatuje da se Karadžić, podnijevši Zahtjev direktno meni, kao predsjedniku Međunarodnog suda, ponovo nije pridržavao valjane procedure za pokretanje postupka preispitivanja na osnovu člana 31(C) Uputstva za dodjelu branioca po službenoj dužnosti,³⁷ uprkos mojoj konstataciji po tom pitanju u Odluci u vezi s pretpretresnim postupkom.³⁸

1. Naknade tokom pretresne faze i tokom prekida suđenja

20. Sekretar tvrdi da se pri donošenju Oспорavane odluke pridržavao relevantnih pravnih uslova, da je bio proceduralno pravičan prema Karadžiću, da je razmotrio samo relevantni materijal i da je razumno postupio. On, shodno tome, tvrdi da nema razloga za uplitanje u tu odluku.³⁹

21. Što se tiče naknada tokom pretresne faze, sekretar objašnjava da se na optužene koji se sami zastupaju primjenjuje Sistem za utvrđivanje naknada, što se temelji na zaključku iz Odluke po žalbi u predmetu *Krajišnik* da optuženi koji se sam zastupa nema pravo na pravnu pomoć, već na izvjesna sredstva za pravne saradnike. Sekretar tvrdi da su sredstva koja se tu predviđaju za pretresnu fazu određena uz pretpostavku da je optuženi obavio pretpretresne pripreme i da je spreman za pretresnu fazu. On objašnjava da je 150 sati vansudske pripreme mjesečno prvenstveno namijenjeno pomaganju optuženom u pripremi za sudske sjednice.⁴⁰

22. Sekretar iznosi argument da Karadžićeva tvrdnja da bi trebalo da primi istu finansijsku pomoć kao optuženi koji imaju pravne zastupnike, od kojih treba oduzeti naknadu za glavnog

³⁵ *Id.*, par. 42.

³⁶ *Id.*, par. par. 44.

³⁷ IT/73/Rev.11, 11. juli 2006. godine (dalje u tekstu: Uputstvo).

³⁸ Podnesak sekretara, par. 34.

³⁹ *Id.*, par. 37 i 73-74.

⁴⁰ *Id.*, par. 40 i 45-46.

branioca, nije zasnovana na praksi Međunarodnog suda.⁴¹ Sekretar tvrdi da je odstupanje od Sistema za utvrđivanje naknada opravdano samo u “slučajevima opravdanih nepredviđenih okolnosti, na koje odbrana nema uticaja, a koje značajno utiču na količinu njenog posla”, te da Karadžić nije pokazao da postoje takve okolnosti.⁴² On tvrdi da većina zadataka iznesenih u Zahtjevu jesu pretpretresni zadaci i napominje da je, nakon donošenja Odluke u vezi s pretpretresnim postupkom, Karadžiću za pomoćno osoblje dodijeljeno 7.500 sati za pretpretresnu fazu. On tvrdi da dodjela dodatnih sredstava tokom pretresne faze stoga nije opravdana.⁴³

23. Sekretar tvrdi da je njegova odluka da broj Karadžićevih pomoćnika poveća na osam bila ograničena na pretpretresnu fazu i da ju je donio kako bi Karadžić “tokom preostalog vremena do kraja pretpretresne faze mogao raditi na velikoj količini objelodanjenog materijala i svjedoka i efikasno pripremiti svoju tezu za suđenje”. Sekretar tvrdi da takva dodatna pomoć neće biti potrebna kad vijeće proglasi predmet spremnim za suđenje⁴⁴ i napominje da je Pretresno vijeće odlučilo da Karadžić ima na raspolaganju dovoljno vremena da pripremi svoju tezu, što je Žalbena vijeće potvrdilo.⁴⁵

24. Sekretar tvrdi da Karadžićev Zahtjev mora biti konkretniji, kako bi se utvrdilo postoje li vanredne okolnosti koje opravdavaju odstupanje od Sistema za utvrđivanje naknada. Sekretar je mišljenja da razlozi koje je Karadžić dosad iznio ne predstavljaju vanredne okolnosti. On objašnjava da “rad koji se tokom prekida suđenja i pretresnog postupka utroši na podneske, odgovore ili druge pripreme [...] predstavlja rad koji se razumno može predvidjeti” i koji je uobičajen za pretresnu fazu. On dalje objašnjava da potreba da se prouči materijal koji se dalje objelodanjuje postoji u svim predmetima na Međunarodnom sudu i da ona, kao takva, ne nalaže dodjelu dodatnih sredstava. Pored toga, on napominje da je Karadžiću odobren znatan broj dodatnih sati za vještake radi bavljenja materijalom na osnovu pravila 92bis i da Karadžić još nije utrošio sve te sate.⁴⁶

⁴¹ *Id.*, par. 49.

⁴² *Id.*, par. 51-52.

⁴³ *Id.*, par. 53.

⁴⁴ *Id.*, par. 44.

⁴⁵ *Id.*, par. 54.

⁴⁶ *Id.*, par. 55-57.

25. Što se tiče naknada tokom prekida suđenja, sekretar tvrdi da Sistem za utvrđivanje naknada ne pruža nikakve smjernice.⁴⁷ On objašnjava da je stoga pri određivanju iznosa koji će dodijeliti Karadžićevoj odbrani za taj period konsultovao smjernice iz Sistema za utvrđivanje naknada vezane za pretresnu fazu. On tvrdi da je te odredbe tumačio na najpovoljniji način po Karadžića, dodijelivši mu 150 sati za vansudski rad, predviđen u Sistemu za utvrđivanje naknada, kao i 100 dodatnih sati vansudskog rada, što je prosječni broj sati pretresa za dvije osobe.⁴⁸

2. Tarifa za naknadu g. Robinsona

26. Sekretar tvrdi da je ispravno primijenio relevantne pravne propise kad je odbio Karadžićev zahtjev da se g. Robinson plaća po tarifi od 72 eura na sat. On napominje da, prema Sistemu za utvrđivanje naknade, osobe koje pomažu optuženima koji se sami zastupaju treba plaćati po tarifi iz Uputstva predviđenog za pomoćno osoblje. Sekretar iznosi argument da je Žalbeno vijeće u Odluci od 7. maja 2009. godine prihvatilo da se za pomoćnike optuženih koji se sami zastupaju primjenjuju tarife koje važe za pomoćno osoblje. On tvrdi da je Karadžićev zahtjev da g. Robinson bude plaćen po tarifi od 72 eura zapravo predstavlja zahtjev da se on plaća po tarifi predviđenoj za kobraniocce.⁴⁹

27. Sekretar je iznio argument da to što je Pretresno vijeće odobrilo g. Robinsonu ograničeno pravo prisustva pretresima nije izmijenilo njegovu ulogu Karadžićevog pravnog pomoćnika. On tvrdi da je tokom jedne pretpretresne konferencije Karadžić potvrdio da će uloga g. Robinsona tokom pretresne faze biti ograničena na pružanje pomoći, a ne zastupanje. Sekretar dalje tvrdi da pitanje da li će g. Robinson biti u mogućnosti da učestvuje u suđenju ako bude plaćan po tarifi od 25 eura na sat ne utiče na tarife za isplatu naknada koje važe na Međunarodnom sudu. Uz to, sekretar je mišljenja da Karadžićeva tvrdnja da će njegovo suđenje biti nepravično ako sam bude morao izučavati i iznositi pravna pitanja “ukazuje na njegovo duboko nerazumijevanje svoje uloge optuženog koji se sam zastupa. Iz prakse Međunarodnog suda se jasno vidi da optuženi koji se opredijeli za samozastupanje preuzima punu odgovornost za pripremu i vođenje svog predmeta, uključujući pravna pitanja koja iskrсну tokom njega”.⁵⁰

⁴⁷ *Id.*, par. 59.

⁴⁸ *Id.*, par. 62.

⁴⁹ *Id.*, par. 66-68.

⁵⁰ *Id.*, par. 69-72.

C. Replika

28. Karadžić u Replici pobija tvrdnju da je prekršio član 31(C) Uputstva tako što je Zahtjev podnio direktno meni. On tvrdi da je Zahtjev uredno podnio sekretaru, tražeći od njega da stvar proslijedi predsjedniku Suda, i da je Zahtjev istovremeno podnio i meni, s obzirom na to da je “pitanje vremena bilo od ključnog značaja”. On tvrdi da, ako je neko i prekršio član 31(C), to je sekretar, pošto mi tu stvar nikada nije proslijedio na rješavanje, kao što predviđa član 31(C).⁵¹

29. Karadžić tvrdi da sekretar nije objasnio kako Karadžić može da se brani uz pomoć samo jednog člana pomoćnog osoblja.⁵² On tvrdi da se sekretar oglušio o sljedeće vanredne okolnosti u njegovom predmetu, uključujući sljedeće: (1) tužilaštvo je nakon početka suđenja objelodanilo 300.000 stranica novih dokumenata; (2) tužilaštvo je podnijelo zahtjeve, na koje se mora odgovoriti tokom prekida suđenja, i u njima zatražilo formalno primanje na znanje 300 dokumenata, otprilike 300 presuđenih činjenica, prihvatanje 700 dokumenata bez posredstva svjedoka i dodavanje 300 dokaznih predmeta na spisak na osnovu pravila 65ter; (3) mora se obaviti razgovor s više od 200 svjedoka na osnovu pravila 92bis i vjerovatno će biti potrebno osporiti 2.000 presuđenih činjenica; (4) odbrana mora da identifikuje i obavi razgovor s ogromnim brojem svjedoka odbrane, da dobije dokumente od njih i sastavi rezimee na osnovu pravila 65ter; i (5) odbrana mora da ospori više od 26 vještaka tužilaštva.⁵³

30. Karadžić napominje da je sekretar potvrdio da je njegov predmet među najsloženijima i da ga je svrstao u 3. stepen složenosti kad je utvrđivao naknadu za Karadžićevog branioca u pripravnosti. On ponavlja da, ako je braniocu za adekvatnu odbranu potrebno pet članova pomoćnog osoblja, onda je i njemu potrebno bar isto toliko kako bi mogao da se brani.⁵⁴

⁵¹ Replika, par. 2-4.

⁵² Replika, par. 5.

⁵³ Replika, par. 17-22.

⁵⁴ Replika, par. 14.

V. DISKUSIJA

A. Preliminarno pitanje

31. Prije svega, želim da primijetim da je sekretar u pravu kad tvrdi da, shodno članu 31(C) Uputstva,⁵⁵ Karadžić nije trebao podnijeti Zahtjev direktno meni, kao predsjedniku Međunarodnog suda. Bez obzira na to, kao što napominje Karadžić, prema članu 31(C), on je podnio Zahtjev i sekretaru. Što se tiče Karadžićevog argumenta da mi sekretar nije prosljedio Zahtjev, što je takođe previđeno članom 31(C), primjećujem da je Karadžić učinio taj uslov bespredmetnim time što je Zahtjev istovremeno podnio i meni. Dalje ističem Karadžićevu tvrdnju da je zahtjev podnio meni jer je “pitanje vremena bilo od ključnog značaja”. S obzirom na gore navedeno, uvjerio sam se da su i Karadžić i sekretar postupili u dobroj vjeri, iako je možda bilo neke zabune po pitanju valjane procedure za podnošenje zahtjeva na osnovu člana 31(C) Uputstva. Shodno tome, smatram da je Zahtjev valjano podnesen.

B. Meritum

32. Što se tiče merituma, suština Karadžićevog zahtjeva jeste da sekretar nije odredio razumna sredstva za dodatnu fazu prekida suđenja i pretresnu fazu, u iznosu koji bi odgovarao okolnostima u predmetu *Karadžić*, i da nije odredio razumnu naknadu za usluge g. Robinsona tokom pretresne faze. Prema tome, treba utvrditi da li sekretar, primijenivši svoje diskreciono pravo pri donošenju ovih odluka: (1) nije poštovao pravne uslove iz Uputstva; (2) nije se pridržavao osnovnih pravila prirodne pravde ili ako u procesnom smislu nije postupao korektno prema osobi na koju utiče dotična odluka; (3) uzeo je u obzir materijal koji nije relevantan ili je propustio uzeti u obzir materijal koji je relevantan; ili je (4) došao do zaključka do kakvog ne bi došla ni jedna razumna osoba koja ispravno razmatra to pitanje (test "nerazumnosti"). Po mom mišljenju, za potrebe ove odluke, mjerodavni kriterijumi za preispitivanje jesu da li je sekretar uzeo u obzir materijal koji nije relevantan ili je propustio uzeti u obzir materijal koji jeste relevantan i da li je sekretar došao do zaključka do kakvog ne bi došla nijedna razumna osoba koja ispravno razmatra to pitanje.

⁵⁵ Relevantni dio člana 31(C) Uputstva predviđa da, ukoliko se spor odnosi na iznos veći od 4.999 eura, “oštećena strana može podnijeti zahtjev za preispitivanje sekretaru Suda, koji će stvar prosljediti predsjedniku Suda radi donošenja odluke”.

1. Naknade tokom pretresne faze i tokom prekida suđenja

33. U Oспорavanoj odluci, sekretar je, između ostalog, naveo sljedeće razloge za odbijanje Karadžićevog zahtjeva da se mjesečni broj časova dodijeljenih timu njegove odbrane tokom prekida suđenja poveća s 250 na 1.200 sati mjesečno: (1) većina zadataka koje je Karadžić naveo u prilog svom zahtjevu za dodatna sredstva jesu pretpretresni zadaci i oni su uključeni u 7.500 sati dodijeljenih Karadžićevom pomoćnom osoblju za pretpretresnu fazu shodno Odluci u vezi s pretpretresnim postupkom; (2) pošto je Pretresno vijeće utvrdilo da je Karadžićev predmet spreman za suđenje, “svi tipično pretpretresni zadaci trebali bi biti obavljani prije početka suđenja” i “svi dalji podnesci, odgovori, objelodanjivanje ili pripreme tokom prekida suđenja predstavljaju rad koji se razumno mogao predvidjeti i koji se obično obavlja u nekom predmetu, i uključuje preciziranje teze tokom postupka”; (3) prema Odluci po žalbi u predmetu *Krajišnik*, predviđena uloga pomoćnog osoblja sastoji se u pružanju “nešto pravnih konsultacija i koordiniranja”, te da stoga iziskuje ograničena sredstva; i (4) nijedan od razloga koje je Karadžić naveo nije tako vanredne prirode da bi opravdao dodjelu dodatnih sredstava, naročito pošto “potreba da se prouči materijal koji se dalje objelodanjuje postoji u svim predmetima na Međunarodnom sudu i da ona, kao takva, ne nalaže dodjelu dodatnih sredstava”.⁵⁶

34. U vezi s time što je sekretar u Oспорavanoj odluci utvrdio da je većina zadataka koje navodi Karadžić obuhvaćena satima dodijeljenim za pretpretresnu fazu, primjećujem da sam u Odluci u vezi s pretpretresnim postupkom naložio sekretaru da Karadžiću dodijeli naknadu za 7.500 sati za cijelu pretpretresnu fazu postupka.⁵⁷ Dalje napominjem da pri donošenju Odluke u vezi s pretpretresnim postupkom nisam uzeo u obzir Karadžićevu tvrdnju, koju sekretar nije osporio, da je tužilaštvo nakon početka suđenja 26. oktobra 2009. godine objelodanilo oko 300.000 dokumenata, uključujući prvenstveno ranija svjedočenja ili izjave svjedoka tužilaštva, nove dokazne predmete i materijal neophodan za pripremu njegove odbrane, te da svakodnevno pristiže još objelodanjenog materijala.⁵⁸ U stvari, Odluka u vezi s pretpretresnim postupkom ticala se Karadžićeve žalbe na odluku Sekretarijata kojom je odbijen njegov zahtjev od 11. septembra 2009. godine za dodatna sredstva tokom pretpretresne faze, dopunjen dodatnim informacijama koje je Karadžić dostavio 16. septembra i 22. oktobra 2009. godine. Ističem da su

⁵⁶ V. Oспорavana odluka, Zahtjev, Dodatak E.

⁵⁷ V. Odluka u vezi s pretpretresnim postupkom, par. 30; Podnesak sekretara, par.

⁵⁸ V. Zahtjev, par. 24; Replika, par. 17.

ti argumenti izneseni prije početka suđenja.⁵⁹ U svjetlu toga da pregledanje 300.000 stranica objelodanjenih dokumenata podrazumijeva znatnu količinu rada, smatram da je nerazuman zaključak sekretara da je veći dio neobavljenog posla koji Karadžić navodi u prilog svom Zahtjevu obuhvaćen naknadom za pretpretresnu fazu.

35. Što se tiče sekretarovog zaključka iz Oспоравane odluke da su, pošto je Pretresno vijeće zaključilo da je Karadžićev predmet spreman za suđenje, svi pretpretresni zadaci trebali biti obavljani tokom pretpretresne faze i da svi drugi dalji podnesci, odgovori, objelodanjivanje ili pripreme tokom prekida suđenja predstavljaju rad koji se razumno mogao predvidjeti i koji se obično obavlja u nekom predmetu, primjećujem da je 20. avgusta 2009. godine Pretresno vijeće proglasilo Karadžićev predmet spremnim za suđenje i da je 8. septembra 2009. godine zaključilo da je Karadžić imao dovoljno vremena da svoju tezu pripremi za suđenje.⁶⁰ Žalbena vijeće je potvrdilo taj stav 13. oktobra 2009. godine.⁶¹ Uprkos tome, kao što je navedeno gore u tekstu, nakon početka suđenja 26. oktobra 2009. godine, Karadžiću je objelodanjeno otprilike 300.000 dokumenata. Karadžić u Zahtjevu nije konkretnije naveo koje su vrste objelodanjani dokumenti.

36. U mjeri u kojoj objelodanjani dokumenti sadrže materijale na osnovu pravila 65ter i drugi materijal koji se obično objelodanjuje u pretpretresnoj fazi, s obzirom na to da je on objelodanjen tek poslije početka suđenja, nije se moglo razumno očekivati da će Karadžić okončati pregled tog materijala tokom pretpretresne faze. U mjeri u kojoj se radi o objelodanjivanju, kako kaže sekretar, "materijala koji se dalje objelodanjuje, [što] postoji u svim predmetima na Međunarodnom sudu",⁶² smatram da nije razumno očekivati od Karadžića da se tokom prekida suđenja njime bavi uz pomoć samo dva člana pomoćnog osoblja. S tim u vezi, ističem veliku količinu objelodanjenog materijala, kao i vrijeme kad je objelodanjen, složenost Karadžićevog predmeta i druge neobavljene zadatke koje Karadžić navodi u prilog svom Zahtjevu, uključujući sljedeće: (1) potrebu da tokom prekida suđenja odgovori na zahtjeve tužilaštva za formalno primanje na znanje 300 dokumenata i otprilike 300 presuđenih činjenica, prihvatanje 700 dokumenata bez posredstva svjedoka i dodavanje 300 dokaznih predmeta na spisak na osnovu

⁵⁹ V. *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Žalba na odluku OLAD-a u vezi s dodatnim sredstvima za pretpretresnu fazu, 10. novembar 2009. godine, par. 2.

⁶⁰ V. *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.5, Odluka po žalbi Radovana Karadžića na Odluku o početku suđenja, 13. oktobar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka o početku suđenja), par. 4.

⁶¹ Odluka o početku suđenja, par. 23 i 27.

⁶² V. gore, par. 33.

pravila 65ter; (2) činjenicu da treba obaviti razgovor s više od 200 svjedoka na osnovu pravila 92bis i da će vjerovatno biti potrebno osporiti 2.000 presuđenih činjenica; (3) potrebu da identifikuje i obavi razgovor sa svjedocima odbrane; i (5) potrebu da ospori više od 26 vještaka tužilaštva.

37. Što se tiče sekretarovog argumenta u vezi s ulogom pomoćnog osoblja predviđenom u Odluci po žalbi u predmetu *Krajišnik*, primjećujem da, suprotno sekretarovoj tvrdnji, ta uloga nije ograničena na “nešto pravnih konsultacija i koordiniranja”.⁶³ U stvari, u Odluci po žalbi u predmetu *Krajišnik*, Žalbeno vijeće je potvrdilo zaključak Sekretarijata da član 21(4)(b) Statuta takođe predviđa “tehničku i logističku pomoć [...]” i da je “[m]oguće zamisliti” imenovanje ‘istražitelja i/ili stručnjaka ovisno o fazi postupka’ koje bi platio Međunarodni sud”, kao i “pomoć prevodioca”.⁶⁴

38. Pored toga, diskutabilan je sekretarov zaključak iz Osparavane odluke da nijedan od razloga koje je naveo Karadžić nije tako vanredne prirode da bi opravdao dodjelu dodatnih sredstava tokom prekida suđenja. Po mom mišljenju, značajna količina posla koju podrazumijeva pregled 300.000 objelodanjenih dokumenata, zajedno s dodatnim zadacima, navedenim gore u tekstu, koje Karadžić mora da obavi tokom prekida suđenja, predstavljaju vanrednu okolnost koja opravdava potrebu da mu se dodijeli više sredstava nego što mu je dodijelio sekretar.

39. U svjetlu gorenavedenog, smatram da je sekretar, primijenivši svoje diskreciono ovlaštenje da Karadžiću dodjeli sredstva tokom prekida suđenja, propustio uzeti u obzir relevantni materijal; naime, da je poslije početka suđenja tužilaštvo objelodanilo 300.000 stranica. Takođe smatram da je sekretar propustio uzeti u obzir ili pridati dovoljnu težinu drugim zadacima koje Karadžić mora obaviti tokom tog perioda kako bi se efikasno zastupao, kao i ulogu pomoćnog osoblja optuženog koji se sam zastupa, predviđenu Odlukom po žalbi u predmetu *Krajišnik*. Shodno tome, uvjerio sam se da nijedna razumna osoba koja razmatra te faktore ne bi donijela odluku da je u datim okolnostima dovoljno da se za cijeli tim odbrane tokom prekida suđenja dodijeli 250 sati mjesečno.

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ Odluka po žalbi u predmetu *Krajišnik*, par. 43-44.

40. Što se tiče pretresne faze, napominjem da je u Oспорavanoj odluci glavno opravdanje sekretara za odbijanje Karadžićevog zahtjeva za dodatna sredstva to što ne postoji odredba u vezi s dodjelom dodatnih pomoćnika tokom pretresne faze i to da se nije uvjerio da je opravdano da se tokom pretresne faze plaća osam pomoćnika s punim radnim vremenom.⁶⁵ Kao što je napomenuto gore u tekstu, u podnesku na osnovu pravila 33(B) sekretar dalje tvrdi da je odstupanje od Sistema za utvrđivanje naknada opravdano samo u “slučajevima opravdanih nepredviđenih okolnosti, na koje odbrana nema uticaja, a koje značajno utiču na količinu njenog posla”, te da Karadžić nije pokazao da postoje takve okolnosti.⁶⁶

41. U skladu sa Smjernicama za pravnu pomoć, u predmetima protiv optuženih koji imaju pravnog zastupnika svrstanim u “3. stepen”, što je najviši stepen složenosti, tokom pretresne faze dodjeljuju se naknade za pet članova pomoćnog osoblja, kao i za branioca i kobranioca. Faktori koje sekretar uzima u obzir pri klasifikaciji predmeta protiv nekog optuženog koji ima pravnog zastupnika uključuju “položaj optuženog u političkoj/vojnoj hijerarhiji”, “broj i prirodu tačaka u optužnici”, “geografski raspon predmeta”, “složenost pravnih i činjeničnih argumenata” i “broj i vrstu svjedoka i dokumenata o kojima je riječ”.⁶⁷ Po mom mišljenju, uzevši u obzir ove faktore, Karadžićev predmet je nesumnjivo slične složenosti kao predmeti 3. stepena složenosti.

42. Sekretar je prihvatio da je Karadžićev predmet “iznimno velik u smislu obima činjenica u Optužnici i same opsežnosti dokumentacije koja se treba pregledati” i da je “krajnje složen, kako u činjeničnom, tako i u pravnom pogledu”.⁶⁸ Bez obzira na to, 150 sati dodijeljenih za vansudski rad tokom pretresne faze omogućiće Karadžiću da angažuje samo jednog člana pomoćnog osoblja s punim radnim vremenom koji će mu pomagati van sudnice tokom pretresne faze.⁶⁹

43. Smatram da razumna osoba, koja je valjano uzela u obzir složenost Karadžićevog predmeta, nije mogla da donese odluku da je za efikasnu odbranu tokom suđenja Karadžiću dovoljno dodijeliti naknadu za jednog člana pomoćnog osoblja s punim radnim vremenom, koji

⁶⁵ V. Oспорavana odluka, Zahtjev, Dodatak E.

⁶⁶ V. gore, par. 22.

⁶⁷ Smjernice za pravnu pomoć u pretresnoj fazi, str. 4-5.

⁶⁸ V. Dopis Sekretarijata upućen Karadžiću od 14. novembra 2008. godine, u *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Zahtjev za adekvatna sredstava i jednakost strana u postupku: Pravni saradnici, Dodatak E.

⁶⁹ Napominjem da i Smjernice za pravnu pomoć u pretpretresnoj fazi i Smjernice za pravnu pomoć u pretresnoj fazi predviđaju da pomoćno osoblje s punim radnim vremenom radi 150 sati mjesečno. V. Smjernice za pravnu pomoć u pretpretresnoj fazi, str. 6 i fusnote 7-9; Smjernice za pravnu pomoć u pretresnoj fazi, str. 5, fusnota 3.

će mu pomagati u vansudskom radu, te da nije opravdano odstupiti od Sistema za utvrđivanje naknada. U stvari, uvjeren sam da je sekretar pogriješio u donošenju svoje odluke.

44. Pošto sam ustanovio da je sekretar pogrešio u primjeni svog diskrecionog ovlaštenja, treba utvrditi da li okolnosti ovog predmeta opravdavaju Karadžićev zahtjev da se njegovom timu odbrane dodijeli naknada za 1.200 sati mjesečno i tokom prekida suđenja i tokom pretresne faze.

45. Sekretar je u Oспорavanoj odluci napomenuo da je tokom pretpretresne faze broj Karadžićevih plaćenih pomoćnika vanredno povećan na osam, u skladu s paragrafom 3.5 Sistema za utvrđivanje naknada, kako bi Karadžić (1) "tokom ostatka pretpretresne faze postupka mogao da se pozabavi prilično velikom količinom objelodanjenog materijala i svjedoka" i (2) "[svoj] predmet efikasno pripremi za suđenje".⁷⁰ Smatram da razlozi na koje se sekretar pozvao kad je broj Karadžićevih plaćenih pomoćnika povećao s četiri na osam i dalje važe. S tim u vezi, još jednom podsjećam da je velika količina dokumenata objelodanjena poslije početka suđenja i tokom prekida suđenja, te da to objelodanjivanje i dalje traje. Takođe imam u vidu gorenavedene Karadžićeve tvrdnje u vezi s radom koji tek treba obaviti u vezi s velikim brojem svjedoka i potencijalnih svjedoka u ovom predmetu. Pored toga, napominjem da je Pretresno vijeće, mada je zaključilo da Karadžić ima dovoljno vremena da svoju tezu pripremi za suđenje, ipak u Odluci o prekidu suđenja naložilo da će Karadžić tokom prekida "nastaviti [...] daljnje svoje pripremanje za suđenje".⁷¹ U svjetlu gorenavedenog, smatram da je u interesu pravde odobriti Karadžićevom timu odbrane naknadu za 1.200 sati mjesečno za vrijeme dok se ne nastavi suđenje, što će omogućiti da svih osam članova njegovog tima odbrane nastave da mu pomažu tokom tog perioda.

46. Međutim, kad se nastavi suđenje, očekujem da naknada za osam članova tima odbrane s punim radnim vremenom više neće biti opravdana, jer će Karadžić dotad imati vremena da riješi vanredne okolnosti opisane gore u tekstu. Uprkos tome, podsjećam da se, prema Smjernicama za utvrđivanje naknada, u predmetima sličnog obima i složenosti, glavnom braniocu optuženog koji ima pravnog zastupnika isplaćuje paušalni iznos, koji uključuje sredstva za isplatu pet članova pomoćnog osoblja s punim radnim vremenom.⁷² Smatram da je Karadžić pokazao da će mu za

⁷⁰ V. Oспорavana odluka, Zahtjev, Dodatak E.

⁷¹ V. Odluka o prekidu suđenja, par. 25; Odluka od 26. novembra 2009. godine, Zahtjev, Dodatak A.

⁷² V. Smjernice za pravnu pomoć u pretresnoj fazi, str. 4-5.

adekvatnu odbranu biti potrebna pomoć istog broja članova pomoćnog osoblja s punim radnim vremenom. Podsjećam da se, u skladu sa Smjernicama za pravnu pomoć u pretresnoj fazi, pomoćno osoblje s punim radnim vremenom plaća za ukupno 150 sati mjesečno.⁷³ Stoga smatram da Karadžiću treba dodijeliti naknadu za ukupno 750 sati mjesečno za plaćanje pet članova pomoćnog osoblja tokom pretresne faze.

47. Ništa u ovoj odluci ne treba tumačiti kao da znači da svi optuženi koji se sami zastupaju treba da dobiju isti broj sati za pomoćno osoblje kao i optuženi u predmetima slične složenosti koji imaju pravnog zastupnika. Naprotiv, takva odluka donosi se isključivo u zavisnosti od predmeta, nakon što se brižljivo razmotre konkretne prilike svakog optuženog koji se sam zastupa.

2. Tarifa za naknadu za g. Robinsona

48. Podsjećam da je sekretar u Oспорavanoj odluci konstatovao da, uprkos činjenici da je Pretresno vijeće vanredno imenovalo g. Robinsona da iznosi argumentaciju u sudnici, on je i dalje Karadžićev pravni saradnik i treba ga plaćati u skladu sa Sistemom za utvrđivanje naknada. Sekretar je dalje konstatovao da je pitanje tarife za naknadu g. Robinsona riješeno u Odluci Žalbenog vijeća od 7. maja 2009. godine “u kojoj je zaključilo da su tarife koje su određene u Sistemu za utvrđivanje naknada razumne i dovoljne”. Na temelju toga on je odbio Karadžićev zahtjev za plaćanje g. Robinsona po tarifi od 72 eura na sat.⁷⁴

49. Paragraf 3.4 Sistema za utvrđivanje naknada predviđa sljedeće:

Naknada za osobe imenovane da pomažu optuženom koji se sam zastupa isplaćuje se na osnovu ostvarenih radnih sati, u istom iznosu kao za saradnike iz Aneksa I Uputstva [...].

Dodatak I Uputstva predviđa da se pomoćnici za pravna pitanja i istražitelji plaćaju po satnici koja odgovara njihovom iskustvu, i to na sljedeći način: za osobe s 0-4 godina iskustva, satnica iznosi 15 eura, za osobe s 5-9 godina iskustva 20 eura i za osobe s 10 ili više godina iskustva 25

⁷³ V. *id.*, str. 5, fusnota 3.

⁷⁴ V. Oспорavana odluka, Zahtjev, Dodatak E.

eura. Uz to, kobranioci se plaćaju po fiksnoj satnici od 71 eura, a glavni branilac, branilac i vještaci s 0-9 godina iskustva po satnici od 71 eura.⁷⁵

50. U Odluci od 7. maja 2009. godine Žalbeno vijeće je odbilo Karadžićevu žalbu na to što je Pretresno vijeće odbilo njegov zahtjev da se njegovi pravni saradnici isplaćuju po tarifi višoj od one za pomoćno osoblje.⁷⁶ Žalbeno vijeće je, između ostalog, zaključilo da Karadžić:

[...] nije pokazao da je zaključak Pretresnog vijeća na osnovu Odluke po žalbi u predmetu *Krajišnik* da Sekretarijat nije obavezan da plaća pravne saradnike po istoj tarifi kao braniocima optuženih koji imaju pravnog zastupnika bio nerazuman.⁷⁷

Žalbeno vijeće je napomenulo sljedeće:

U Odluci po žalbi u predmetu *Krajišnik* uzeto je u obzir to da je, "[u] onoj mjeri u kojoj Sekretarijat traži od optuženog slabog imovnog stanja koji sam sebe zastupa da koordinira svoju odbranu putem imenovanih pravnih saradnika", "ipak trebalo platiti naknadu za njihov rad na koordinaciji i pravnim konsultacijama s tim u vezi". Međutim, zaključeno je da "[t]a finansijska sredstva ne bi trebala biti uporediva sa onima koja se isplaćuju braniocima optuženih koji imaju pravne zastupnike (naročito stoga što bi poslove kao što je pripremanje pismenih podnesaka trebalo smatrati odgovornošću optuženog koji sam sebe zastupa)".⁷⁸

Žalbeno vijeće je dalo sljedeće obrazloženje:

Iako Odluka po žalbi u predmetu *Krajišnik* ne predviđa pružanje pravnih konsultacija od strane pravnih saradnika, iz nje jasno proističe da to ne bi trebalo izjednačavati sa sveobuhvatnim radom branioca koji je optuženi preuzeo na sebe. Iz puke činjenice da neki pravni saradnik može pružati pravne konsultacije ne proizlazi nužno da će on preuzeti funkcije i zadatke za koje je branilac obično odgovoran.⁷⁹

Žalbeno vijeće je dalje objasnilo sljedeće:

Međutim, samo iskustvo nije odlučujuće za tarifu plaćanja; funkcije i zadaci koji se obavljaju takođe su značajni, baš kao i nivo odgovornosti koje preuzima. Na primjer, Žalbeno vijeće primjećuje da Uputstvo za dodjelu branioca po službenoj dužnosti predviđa mogućnost dodjele pravnih pomoćnika sa 10 ili više godina radnog iskustva. Pravni pomoćnik sa takvim iskustvom mogao bi se dakle smatrati uporedivo iskusnim kao i branilac, ali ne bi bio plaćen po istoj tarifi kao i branilac budući da vrši drugačiju funkciju u timu odbrane.⁸⁰

⁷⁵ V. Uputstvo, Dodatak I, str. 27.

⁷⁶ Odluka od 7. maja 2009. godine, str. 14.

⁷⁷ *Id.*, par. 23.

⁷⁸ *Id.*, par. 16.

⁷⁹ *Id.*

⁸⁰ Odluka od 7. maja 2009. godine, par. 18.

Shodno tome, u Odluci od 7. maja 2009. godine, Žalbeno vijeće je prihvatilo da pravni saradnici moraju biti adekvatno plaćani za svoje usluge, ali je odbilo Karadžićevu žalbu na osnovu ograničenih funkcija i zadataka koji se od tih saradnika očekuju u njegovom predmetu, a to su rad vezan za pravne konsultacije i koordinaciju.

51. Međutim, napominjem da je, poslije donošenja Odluke od 7. maja 2009. godine, Pretresno vijeće odobrilo g. Robinsonu “pravo da se obrati Pretresnom vijeću samo u vezi s pravnim pitanjima koja se pokrenu tokom postupka”. To je uslovljeno time da g. Robinson “može koristiti ovo ograničeno pravo na obraćanje tek pošto Pretresno vijeće odobri izričit [Karadžićev] zahtjev [...] u tom smislu”⁸¹ Sekretar ispravno tvrdi da ta činjenica ne mijenja ulogu g. Robinsona kao Karadžićevog pravnog pomoćnika. Uprkos tome, imam na umu uputstvo Žalbenog vijeća da se rad pravnih saradnika mora adekvatno plaćati i da se tarifa za isplatu utvrđuje ne samo na osnovu iskustva već i funkcije i zadataka koje pravni saradnici obavljaju, kao i stepena odgovornosti koju preuzmu. Smatram da ovlaštenje za obraćanje Pretresnom vijeću u vezi s pravnim pitanjima koja se pokrenu tokom postupka prevazilazi zadatke, funkciju i stepen odgovornosti pravnih saradnika koje je predvidjelo Žalbeno vijeće. U stvari, ono je sličnije radu koji obično obavlja kobračilac.

52. Tokom prepretresne faze i prekida suđenja, g. Robinson je plaćan po tarifi od 25 eura na sat, što odgovara tarifi iz Uputstva predviđenoj za pomoćnike za pravna pitanja ili istražitelje s 10 ili više godina iskustva. Nisam se uvjerio da je sekretar, odbivši Karadžićev zahtjev da plaća g. Robinsona po višoj tarifi, uzeo u obzir ili pridao dovoljnu težinu tome što je Pretresno vijeće ovlastilo g. Robinsona da preuzme viši nivo odgovornosti. Smatram da je taj sekretarov propust nerazuman i da se kosi s uslovom da pravni saradnici moraju budu adekvatno plaćeni.

53. Ostaje da se utvrdi da li okolnosti u ovom predmetu nalažu da se g. Robinson plaća po tarifi od 72 eura na sat, kao što traži Karadžić. Kao što je objašnjeno gore u tekstu, u Uputstvu su propisane tarife za tri kategorije članova tima odbrane: (1) pomoćnike za pravna pitanja i istražitelje; (2) kobračioce; i (3) glavnog branioca, branioca i vještake. Dosad je g. Robinson plaćan po najvišoj tarifi za pomoćnike za pravna pitanja i istražitelje. Kobračilac, glavni branilac i vještaci s 0-9 godina iskustva plaćaju su po sljedećoj najvišoj tarifi – a to je 71 euro na sat. S

⁸¹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Nalog u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka, 8. oktobar 2009. godine, Dodatak A, str. 8.

obzirom na proširenu ulogu g. Robinsona kao pomoćnika za pravna pitanja, koja uključuje zaduženja koja obično preuzima kobranilac, smatram da je interesu pravde plaćati g. Robinsona po tarifi od 71 eura na sat tokom pretresne faze.

3. Postupanje po Odluci po žalbi u predmetu *Karadžić*

54. Ova odluka je u skladu sa standardima određenim u Odluci po žalbi u predmetu *Krajišnik* u vezi sa sredstvima koja se mogu dodijeliti optuženima koji se sami zastupaju. U Odluci po žalbi u predmetu *Krajišnik* konstatovano je sljedeće:

Premda član 21(1) može nalagati da optuženi u sličnim okolnostima imaju približno uporediv tretman, on ne propisuje da optuženi koji se opredijeli za samozastupanje uživa sve pogodnosti kojima raspolaže optuženi koji se opredijeli za branioca⁸²

U Odluci po žalbi u predmetu *Krajišnik* dalje je konstatovano sljedeće:

U onoj mjeri u kojoj Sekretarijat traži od optuženog slabog imovnog stanja koji sam sebe zastupa da koordinira svoju odbranu putem imenovanih pravnih saradnika ili ga u tome ohrabruje, primjereno je da Međunarodni sud obezbijedi određena finansijska sredstva za te pravne saradnike. Ta finansijska sredstva ne bi trebala biti uporediva sa onima koja se isplaćuju braniocima optuženih koji imaju pravne zastupnike (naročito stoga što bi poslove kao što je pripremanje pismenih podnesaka trebalo smatrati odgovornošću optuženog koji sam sebe zastupa), ali bi pravnim saradnicima ipak trebalo platiti naknadu za njihov rad na koordinaciji i pravnim konsultacijama s tim u vezi.⁸³

Uz to, kao što je ranije napomenuto, u Odluci po žalbi u predmetu *Krajišnik* je konstatovano da član 21(4)(b) Statuta obavezuje sekretara da optuženom koji se sam zastupa pruži “određenu tehničku i logističku pomoć”, a može zahtijevati i dodjelu istražitelja i/ili vještaka, kao i pomoć prevodioca.⁸⁴

55. To što je Karadžićevom timu odbrane dodijeljena naknada za 1.200 sati mjesečno za vrijeme dok se ne nastavi suđenje, kao i naknada za 750 sati mjesečno tokom pretresne faze, uključujući 71 euro na sat za usluge g. Robinsona tokom pretresne faze, ne može se porediti sa sredstvima koja se isplaćuju braniocima optuženih koji imaju pravnog zastupnika. Prema Smjernicama za pravnu pomoć u pretresnoj fazi, paušalni iznos koji dobija branilac optuženog koji ima pravnog zastupnika u predmetu slične složenosti uključuje 14.093 eura mjesečno za

⁸² Odluka po žalbi u predmetu *Krajišnik*, par. 41.

⁸³ Odluka po žalbi u predmetu *Krajišnik*, par. 42.

⁸⁴ Odluka po žalbi u predmetu *Krajišnik*, par. 43-44.

glavnog branioca i 11.645 eura mjesečno za kobranioca, kao i 15.000 eura mjesečno za pet članova pomoćnog osoblja.⁸⁵ S druge strane, iako će Karadžiću biti dodijeljena sredstva za plaćanje osam članova pomoćnog osoblja za period do nastavka suđenja i za pet članova pomoćnog osoblja za pretresnu fazu, neće mu biti dodijeljena sredstva za plaćanje glavnog branioca ili kobranioca.

VI. DISPOZITIV

56. U svjetlu gorenavedenog, **DJELIMIČNO ODOBRAVAM** Zahtjev i **NALAŽEM** sekretaru da Karadžićevom timu odbrane dodijeli naknadu za 1.200 sati mjesečno za vrijeme do nastavka suđenja, 750 sati mjesečno tokom pretresne faze, kao i da g. Robinsona tokom pretresne faze plaća po tarifi od 71 eura na sat.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom.

Dana 19. februara 2010. godine
U Haagu,
Nizozemska

/potpis na originalu/
sudija Patrick Robinson,
predsjednik

⁸⁵ V. Smjernice za pravnu pomoć u pretresnoj fazi, par. 24.